

A HÉRA ALAPÍTVÁNY

ÖSSZEFOGLALÓJA

1991-2011.

2011. október

A HÉRA ALAPÍTVÁNY

Tartalom:

1. Az alapítás körülményei.
2. Az alapítás célja.
3. Az alapítvány jellege.
4. A támogatási stratégia.
5. A program.
6. A támogatás lebonyolítása.
7. Az alapítvány működtetése.
8. Az adományozók és a támogatások.
9. A HÉRA Alapítvány társadalmi-gazdasági hatása.

Táblázatok:

Az adományok.

Az odaítélt támogatások.

A realizált támogatások.

A lámpakiadások és a határon túli magyarok támogatása.

Mellékletek:

- A HÉRA Alapítvány közhasznúsági jelentése.
- Az Alapító Okirat.
- Bírósági bejegyzések.
- Az ismertető és pályázati kiírás.

1. Az alapítás körülményei

A HÉRA Alapítványt 1991-ben hozták létre a kormány energiapolitikai koncepcióját kidolgozó társadalmi Energetikai Szakértői Bizottság közel száz tagjának kezdeményezésére. Abból kiindulva, hogy a piacgazdaság egyik nyilvánvaló követelménye a világpiaci energia árak bevezetése, szükséges volt a jelentős hazai energiaár-emelés elhatározása. Ennek várható következménye pedig a növekvő szociális feszültség. Enyhítésére az újra polgárosodó társadalomban a társadalmi (civil) szolidaritás felélesztése fontos eszköz. Ezért a kezdeményezők saját zsebükből példamutatóan közel 1 millió forintot ajánlottak fel. Az MDF jogásza gondoskodott az alapítvány bejegyzéséről.

A HÉRA Alapítvány első éve a források megszerzésével telt el. A kuratórium első három ülésén a működés alapvető szabályairól határozott.

1992. végén került sor az első pályázat elbírálására. Oroszlányban 400.000 Ft áramszámlán jóváírt pénztámogatás és 100.000 Ft értékű 15 W-os energiatakarékos kompakt fénycső került kiosztásra a rászorulóknak (zömmel kisnyugdíjasok és nagycsaládosok) között.

Az ezt követő tizenhat év támogatási tevékenységéről képet lehet alkotni a TÁBLÁZATOK számaiból.

2. Az Alapítás célja

Az Alapító Okirat szerint a cél az energiaár-emelés miatt súlyos helyzetbe kerülő rétegek támogatása energiaszámlán jóváírt pénztámogatással vagy energiatakarékos háztartási eszközök ajándékozásával. Ezzel az Alapítvány az energiatakarékosságot és a környezet megóvását szolgáló energetikai intézkedéseket is támogathatja.

3. Az alapítvány jellege

Az alapítvány szervezetektől, így különösen a politikai pártoktól független. Szervezeteknek nem nyújt támogatást. A feladata a hozzá csatlakozó adományozók által az alapítási célra adott adományoknak a cél szerinti szétosztása. Tehát csakis az adományozók akaratát hajtja végre. A beérkezett adományokból gazdálkodik, ad támogatást országos, illetve nemzeti hatókörrel, de csak az adományok összegéig, korlátozott lehetőséggel. Országos gondot (az állam helyett) nem old meg, de kiemelkedően közhasznúként anyagi ereje határáig közcélú tevékenységet folytat.

A befolyt adományok magánszemélyektől, társadalmi szervezetektől, önkormányzatoktól és cégektől (vállalkozók, nagy energetikai társaságok stb.) származnak. Az adományozók csak a célra vonatkozó, az adománnyal kifejezésre jutó akaratukkal vannak az alapítványra befolyással, de függetlenségét nem csorbíthatják. Az alapítvány a központi költségvetéstől adományt csak a Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) által kapott, így az államnak nincs más befolyása az alapítványra, mint a törvények által.

4. A támogatási stratégia.

A kuratórium az Alapító Okiratban foglaltakat, a mindenkori gazdasági helyzetet, valamint a HÉRA Alapítvány lehetőségeit figyelembevéve határozatban rögzítheti a támogatottak körét, a támogatás lehetséges módozatait és mértékét, a pályázás kritériumait és formáját, valamint a működés egyéb gyakorlati jellemzőit. Az alapvető tényezőket a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény nyomán szükséges alapító okirat módosításnál abba belefoglalták.

A célban szereplő energia (háztartási energia) költséghez való hozzájárulás meghatározza a támogatás területét. A reális lebonyolítás érdekében a kuratórium a három vezetékes háztartási energiahordozó területére korlátozta a pénztámogatás végrehajtását. Ez a támogatottak számára azonban gyakorlatilag nem korlátozás, hiszen a támogatás összegével azonos energiaköltség - megtakarítás bármilyen hasznos célra fordítható, függetlenül a jóváírás módjától. (Villanyáramot ma gyakorlatilag minden háztartásban használnak, így a támogatás bárkinél akadály nélkül realizálható.) A támogatottak felé ez a mód viszont figyelemfelhívás is az energiatakarékosságra. Nem egyszerűen szociális támogatást kap, hanem a takarékoság által további energiaköltség - csökkentést érhet el. Már ez a tényező is magában foglalja a bibliai "hal - háló" tanítás alkalmazását. Még nagyobb mértékű ennek az érvényrejutása az energiatakarékos eszközök ajándékozásával. A megtakarítás különösen kézzelfogható a kompakt fénycsövek esetében, amikor is egy-egy ilyen lámpa hosszú élettartama alatt az értékének sokszorosával felérő villamos energia megtakarítást és annak megfelelő költségcsökkentést hoz a támogatott rászorulóknak.

Az áremeléssel összefüggő támogatás gondolatából ered az, hogy csakis energia fogyasztók kapnak támogatást. Aki nem az, kívül esik a támogatandók körén.

Az energiaár-emelés hatása nem egyszerűen egy pillanatnyi gazdasági, egzisztenciális stressz, hanem a rászorulókat folyamatosan tartja súlyos helyzetben. Az évente egyszeri támogatás éppen ezért a rászorultságtól függően a következő évben megismételhető. Viszont a kompenzáció elvét elvetve, a támogatás mértéke nem lehet akkora, hogy a támogatott energiaköltségeit az alapítvány tartósan fedezze.

A kompenzáció ellentmond a piacgazdaság bevezetésének. Nem lehet az áremelést bármely társadalmi réteg számára a költségvetésből származó, újra elosztott pénz útján állandó ellentételezéssel semmivé tenni. Ezért csakis az egyedi és egyévre szabott támogatás jelentheti a szociális gondok kezelésének útját. Ez természetesen az adományokból adott alapítványi támogatás esetében is igaz.

A HÉRA - támogatás a már elért életnívó és ennek érdekében a fizetőképesség megőrzésének eszköze, de nem lehet sem az önszolgáltató - készség elaltatásához vagy éppen az energiafogyasztás bővítéséhez való tartós hozzájárulás.

A támogatásra szorulóknak nyilvánvalóan abból a körből kerülnek ki, akik egyébként is rászorulóknak.

Ezt a kört az 1993. évi III. sz. törvény a szociális ellátásokról, valamint a mindenkori SZJA törvény határozza meg. A törvényekben megadott kritériumokat gyakorlatilag csakis a lakóhely környezetében fennálló körülményekhez igazított feltételekkel lehet behatárolni, és egyedi vizsgálattal, személyre (családra) szólóan megállapítani.

Az alapítvány ezért pályázati rendszerben dolgozik.

Pályázatot nyújthat be a fentiek értelmében hiteles adatbázissal, helyi ismeretekkel, szociális gondozó szakemberrel működő szervezet. A pályázatban tanúsítja a szociális rászorultságot, amit egyedi környezettanulmányokkal támaszt alá. Ilyen szervezet elsősorban az alapítvány legfőbb partnere, a lakosság által a

maga képviselőre választott testület, azaz az önkormányzat, illetve működő szerve, a polgármesteri hivatal szociális irodája, családsegítő szolgálata. Tehermentesítésére elfogadható a szociális gondozást végző társadalmi szervezetek pályázata is (kiegészítve lehetőleg a polgármesteri hivatalok hitelesítésével.)

A szociálisan rászoruló személyek, családok egyéni kérelemmel az alapítványhoz általában közvetlenül nem fordulhatnak. A pályázatot javukra a polgármesteri hivatalok nyújtják be jelentkezésük és a szociális helyzetük vizsgálata alapján.

A rászorulóknak közül első sorban természetesen az önhibájukon kívül súlyos helyzetben levők a támogatandók. Ezek azok leginkább, akik az energiaszámlájukat azon az áron is tisztességgel kifizetik, hogy annak érdekében akár a szájuktól is elvonják a falatot.

Nem támogatandók a notórius díjhátralékosok és a törvénszegők (áramtolvajok).

Kiemelten támogatandók a nagycsaládosok. Ők a munkanélküliség miatt gyakrabban rászoruló-sorba kerülők, őket sújtja leginkább az energiaár-emelés, ugyanakkor ők a nemzet fenntartói, gyarapítói. Hasonlóképpen kiemelt figyelemmel kell lenni a bármilyen korlátozással élőkre (mozgáskorlátozottak, tartósan szervi betegek és e miatt kényszerűségből árammal fűtők stb.)

A működés járulékos hatásokkal is jár.

Kifejezésre juttatja a társadalmi szolidaritást. Ezzel növeli a rászoruló lakosság biztonságérzését. Az együttérzés ösztönzőleg hat az önfenntartó képességre,

különösen a személyes megszólítás, ami például az energiatakarékos lámpák átadásakor történik: a megtakarított meleg a szívekbe száll!

Az energiamegtakarítás a környezet kímélésével is hat (kevesebb bányát nyitnak, kevesebb hulladék és légszennyezés keletkezik, kevesebb hőtávezetékre van szükség, a villamos energia termelésre felhasznált szénből, olajból kevesebb kell, s így belőle kevesebb káros anyag - radioaktivitás, CO₂, SO₂, salak, pernye stb. - kerül a környezetbe).

A megtakarítás kíméli a nemzeti vagyont!

Az energiatakarékos eszközök felhasználása terjed, s mivel zömmel hazai gyártásúak, a HÉRA magyar munkahelyek fenntartását, bővítését is támogatja.

Növekszik az adományozók társadalmi elfogadottsága. A közösség jobban tűri a vállalkozók tevékenységét, fejlesztési intézkedéseit. Növekszik a fizetési fegyelem. Adókedvezményt kapnak, javul a likviditásuk.

Pályázati működés módjával az Alapítvány kapcsolatot teremt, erősít a helyi népképviselői szervek, önkormányzatok és a civil szervezetek között!

Mindez együttesen szolgálja a rászorulókat már elért életnívójának megtartását, növeli a túlélésük és a társadalmi béke esélyét, a nemzeti és az egyéni prosperitást.

5. A program

A támogatási formák pályázat útján minden esetben a szociálisan rászorulóknak:

- energiatakarékos eszközök ajándékozása, évente egyszer:
 - - kompakt fénycső: energiatakarékos világítás
 - - purfix szalag: hőszigetelés
- energiaszámlán jóváírt támogatás, évente egyszer
 - - áram, gáz és távhő számlán általános támogatás
 - - villanyárammal kényszerűségből fűtők támogatása (kivételesen)
- folyamatos támogatás a légzésbénultak javára (kivételesen).
- egyéni kérelem alapján egyszeri támogatás (kivételesen), éves átlagban max. havi egy eset, évente max. 12 esetben oron kívül elvégzett környeztanulmány alapján, szociális krízishelyzet esetén.

Fejlesztési lehetőség:

- az energiatakarékos eszközök beszerzés céljából a szociális rászorulóknak hatékony összeg juttatása a lakások hőellátásánál
 - - egyedi mérés megvalósításához,
 - - hőszigetelés javításához
- a különleges helyzetek (katasztrófák) esetén a károsult rászorulóknak az önkormányzatokkal és az energiaszolgáltatókkal együttműködve adható támogatás (pl.: vízkárosultak lakásfűtése vagy szárítása árammal a szociálisan rászorulók esetében).

6. A támogatás lebonyolítása

A HÉRA Alapítvány pályázati kiírás - ismertetője minden olyan információt tartalmaz, amely a sikeres pályázat előfeltétele.

Ezt minden érdeklődőnek (egyéni kérelmező, potenciális pályázó) rendelkezésre bocsátjuk. A pályázás részleteiről telefonon is adunk felvilágosítást.

A beérkező pályázatokat nyilvántartjuk. Megvizsgáljuk a kiírási feltételek szerint, szükség esetén kiegészítést, módosítást kérünk. A kiírásnak megfelelő pályázatokat (módosított változatukat) feldolgozzuk. A kuratóriumot előterjesztéssel tájékoztatjuk a pályázatok tartalmáról.

A kuratóriumi döntésről értesítjük a pályázót. (Mind ezen értesítésben, mind a pályázati kiírás - ismertetőben tájékoztatjuk az érdeklődőket, pályázókat és rajtuk keresztül a rászorulókat a támogatás forrásául szolgáló adományok eredetéről, megemlítve a legnagyobb adományozókat.) A szükséges feltételek megléte esetén a pénzjováírás megtörténik, az energiatakarékos eszközöket pedig kiosztásra átadjuk a pályázónak A végrehajtott támogatásokat (mind a pénztámogatás átutalását és jóváírását, mind az eszközök átvételét tekintve) nyilvántartjuk.

A nagyobb volumenű ajándékozás (több száz vagy ezer lámpa) esetén felajánljuk, illetve a pályázó közreműködésével igénybe vesszük a lehetőséget a lámpák legalább egy részének személyes átadására. Ezzel fokozzuk a szolidaritás érzését a támogatottakban, hatékonyabbá tesszük a takarékosságra ösztönzést, közvetlenül ismertetjük az adományozók jószándékát.

7. Az Alapítvány működtetése

Az alapítvány kezelőszerve a hét tagú kuratórium.

Az ügyvitelt három fős titkárság látja el, fizetett alkalmazottként (ügyvezető igazgató, főmunkatárs, titkárnő).

Az alapítvány titkársága bérelt helyiségekben (iroda és raktár) működik. Számítógépes hálózata alkalmas a könyvelésre, valamint a pályázatok nyilvántartására és statisztikai feldolgozására. Az eszközök sorában említendő a fénymásoló és a telefax-szal kiegészített telefonhálózat, internet-állomás.

Minden pályázóval és a támogatásokat jóváíró energiaszolgáltatókkal is zavartalan a kommunikáció.

A raktárban egyrészt az energiatakarékos eszközöket, másrészt a dokumentáció nem operatív (archivált) részét tartjuk.

Az alapítvány kuratóriumának tagjai ellenszolgáltatásban (bér, tiszteletdíj stb.) nem részesülnek.

A HÉRA Alapítvány kezelői és működtetői:

Kuratórium:

Elnök: Dr. Halzl József, ny. vezérigazgató (MVM ZRt.)

Titkár: Dobozi György, ny. vezérigazgató (EGI ZRt.)

Kurátorok: Csapó Róbert, igazgató (BE ZRt.)

Dr. Garbai László, egy.tanár (BMGE)

Petróczki Ferenc, vállalkozó

Dr. Tombor Antal ny. vezérigazgató (MAVIR ZRt.)

Bakács István ny. igazgatósági tag (E.On)

Felügyelő Bizottság:

Elnök: Jászay Tamás igazgató (RWE Magyarország)

Tagok: Benkő Ferenc gazdálkodó (Neszmély)

Reguly Zoltán ny. főmérnök (MVM ZRt.)

Titkárság:

Ügyvezető igazgató: Bacsó Nándor ny. főmérnök (MVM ZRt.)

Főmunkatárs: Kovács Mária, főmunkatárs

Ügyviteli alkalmazott-titkárnő: Szántó Erika

Könyvvizsgáló: Callidus Kft.

8. Az adományok és a támogatások

A bemutatott TÁBLÁZATOK összefoglalják a számadatokat.

Kiemelendő, hogy az alapítvány a céljához méltóan közel annyi támogatást osztott el a szociálisan rászorulóknak között, mint amennyi adományt kapott, nevezetesen közel két milliárd Ft-ot. Az alapítvány szabad pénzeszközei állampapírban és rövidlejáratú bankbetétben vannak. Ennek a hozamával őrizzük meg az alaptőke (tartalék) értékét. A működés költségeihez az MVM Zrt. járul hozzá megállapodás szerinti éves adományával, valamint erre szolgál az NCA-tól pályázattal nyert adomány.

Fontos kiemelni, hogy az alapítvány által adott támogatás közel 60%-át fordítottuk a nagycsaládosok támogatására a nagycsaládosok egyesületei, az MVM Rt. által finanszírozott nagycsaládos akciónak (1992-93) és az egyéb pályázatok útján.

Hasonlóképpen kiemelten sok támogatást kaptak a mozgáskorlátozottak és krónikus betegek egyesületeinek pályázatai nyomán az érintett rászorulóknak (pl. a már említett, a Heine-Medin kór miatt légzésbénult, de családban élő, sőt nagycsaládos (!) légzésbénultak).

Megemlítendő a szomszédos országokban élő magyar családoknak nyújtott energiatakarékos lámpa támogatás, amellyel a szociális támogatás célján túlmenően a nemzeti tudatot is erősíteni kívánjuk.

Az adományok megszerzéséért folyamatos erőfeszítéseket kell tenni. Az általánosan adható támogatáshoz az alapot a nagy energetikai cégek adományai adják. Ennek az adománytömegnek a kiegészítésére egy több célú rendszert működtetünk, az ún. 1/10-es adományok rendszerét. A pályázókat felhívjuk, hogy a kuratórium által a pályázatokra odaítélt támogatás értékének (pénz és energiatakarékos eszköz) legalább 1/10-ét adományozók által fizessék be a HÉRA számlájára (ez az ún. mecenatúra). Az adományozásra megcélzott réteg a településen már jobb módú, prosperáló vállalkozók stb. csoportja.

Az ő adományuk alapítványunkon keresztül olyan tőke bevonását jelenti a szociális és egyúttal az energetikai szférába, amely különben itt nem jelenik meg. Ez is demonstrálja és példamutatás útján tovább serkenti a társadalmi szolidaritást!

Az 1/10-es akció már több éve működik, sok szép példa bizonyítja kiemelkedő szerepét. Hatékonyságát a realizált / odaítélt érték arányával lehet mérni. Ez egy adott időpontban kb. 80% / 20%. Az utóbbi hányad sem vész el véglegesen a támogatás számára, hiszen ha hosszabb idő alatt, de megtörténik az elvárt összegre a "mecenatura", akkor a támogatást minden további feltétel és halogatás nélkül végrehajtjuk.

Szólni kell arról, hogy az alapítvány elemzése szerint nem helyes az általános (un. normatív vagy alanyi jogú, illetve tarifális) kompensáció a központi költségvetésből. (Amit az Államtól kap a kedvezményezett, az „jár” neki, és sohasem elegendő, „több járna”. Ezért nem a szolidaritás jó érzését kelti, hanem éppen azzal ellentétes elégedetlenséget gerjeszt!) Az állam szerepe a szociális jótékony terén ne a költségvetési pénzek tömeges újraelosztása legyen! (Ez természeténél fogva leginkább adminisztratív, statisztikai jellemzők alapján kerül végrehajtásra, nem az egyén tényleges szociális helyzete alapján, ezért alapvetően igazságtalan!) Elsősorban a kiemelkedően közhasznú, a célt törvényesen szolgáló alapítványok útján való adományozást kell jobban ösztönöznie (adókedvezmény, erkölcsi ösztönzés).

Végezetül, de nem utolsó sorban kell említést tenni a köszönő levelekről, amelyekben a rászorulóknak a támogatást megköszönik, nem egyszer nevén nevezve az adományozó energetikai cégeket. Ez is mutatja, hogy a cégek számára nagyon hatékony, pozitív reklám a HÉRA-hoz csatlakozás.

A HÉRA Alapítvány betölti az alapítók által rendelt hivatását, és példát mutat a demokratikus társadalom civil működésének jótékony lehetőségére és hatására.